

BIBLIOGRAFIA

L'època de les Catedrals (Romànic/Gòtic). Tresors del Museu d'Art de Catalunya. Catàleg (exposició presentada al Museu d'Història de la Ciutat), Ajuntament de Girona, Girona, 1988.

«L'època de les CATEDRALS», amb l'acotació «ROMÀNIC/GÒTIC», és el títol d'una exposició que, conjuntament amb un Catàleg que comentarem breument aquí, ens presenta una interessant selecció dels fons medievals del Museu d'Art de Catalunya. Un dels aspectes més atractius de la mostra és, però, la possibilitat de gaudir no ja d'obres ben conegudes per tots els interessats per els fenòmens artístics del període, sinó també per la menys acostumada avinentesa de poder accedir (i gaudir) d'un bon nombre de peces que no eren exposades en el seu lloc de conservació habitual i que poden ser apreciades ara al Museu d'Història de la Ciutat de Girona.

Si passem al Catàleg veurem que té entre les seves virtuts el fet de reproduir en blanc i negre totes les obres exposades —exceptuant només els grups de fragments d'enteixinat—, a més d'incloure làmines en color —dinou per a ser exactes— d'algunes obres o de llurs detalls. Després dels liminars de presentació signats pels alcaldes de Girona i Barcelona trobem dues notes introductòries a càrrec de Joan Sureda i Pere Freixas que faran un ràpid trajecte per les peces i continguts de «L'època de les Catedrals». A continuació s'estableix un ordre que fixarà la nostra aproximació convencional a les valuoses obres que el visitant podrà jutjar de la vora, en el seu estat de conservació actual, algunes d'elles després de recents restauracions. Aquesta ordenació i l'estructura de les fitxes que ens forneixen la informació bàsica per a situar cadascuna de les obres presentades són aspectes sobre els quals s'ha de cridar l'atenció. Podem veure com hom ha seleccionat tres epígrafs per a adjectivar els materials del catàleg. En primer lloc veurem quins han estat els continguts del bloc dedicat al Romànic. En aquest sentit hem de lamentar que en aquest capítol hom no faci diferenciació de les etapes finals del romànic i, en definitiva, d'algunes obres que al nostre judici pertanyen ja de forma clara a una nova coordinada figurativa que es desmarca dels sistemes expressius del període anterior. Pensem, per exemple, en les creacions representatives de l'onada neobizantinitzant del 1200 —murals de Sixena (ns. 6-7) i de sant Andreu d'Andorra la Vella (n. 4), frontals de Baltarga (n. 15) i dels arcàngels (n. 16), a manera de grans exemples— o en aquelles produccions que ens mostren les temptatives d'introducció del gòtic linial enfront del corrents finiseculars que penetraren abastament el segle XIII i entre els quals ja és versió acabada dels nous interessos la taula que dona nom al Mestre de Soriguerola (n. 12). El següent capítol és l'anomenat Protogòtic, accepció que no podem acceptar en cap cas per a obres que presenten diferents alternatives hispàniques a les arts que França classifica ja dins d'una segona etapa del Gòtic —vegeu per exemple les pintures procedents de Mahamud (n. 86)— o que fins i tot ens descobren, més enllà del linialisme gòtic, la traducció d'elements italianitzants (vegeu el n. 88, frontal de Vallbona de les Monges). No es d'estranyar aleshores que l'etapa pròpiament gòtica comenci amb obres que ens situen en el segle XIV ja entra quan de fet l'exposició conté peces suficients per a representar de manera folgada tots els episodis d'aquest estil.

No podem fer aquí una revisió detallada dels continguts concrets de les fitxes de l'exposició, la qual cosa ens obligaria a justificar les nostres opinions en contra o a favor dels criteris emprats i fins i tot dels continguts en sentit estricto o en funció de les formes elegides per a comunicar-los a l'espectador. En tant que podem percebre l'esforç realitzat en aquest sentit, hi ha qüestions que per això mateix serien més dignes de comentari extens i fins i tot de discussió. Només ens doldrem que l'organització del Catàleg no hagi estat més estricta quan a les cronologies, i que l'opció que ordena en funció de tipologies i tècniques desvirtui en certa mida l'aproximació històrica i la visió diacrònica de les obres que apareixen separades a vegades, a desgrat de pertanyer a un mateix món figuratiu. El cas potser més significatiu serien les separacions que aquest ordre obliga a establir entre les diferents arts pictòriques quan, de fet, sabem que sovint varen ser uns mateixos artífexs aquells que varen treballar-les indistintament. El mateix quan es tracta de l'escultura en pedra o les talles en fusta. La desorientació que pot causar la manca de rigor cronològic dins els subapartats creats ens obliga a fer notar, per exemple, que el retaule de sant Vicenç, (hom en veurà exposada només la predel·la, n. 91) aparegui just abans del fragment trescentista amb l'Anunciació i els reis (n. 92), obra que al nostre entendre no és atribuïble a Arnau Bassa sinó del «Mestre de Baltimore», i que va ser realitzada en qualsevol dels casos sobre mitjan segle XIV, tal vegada encara dins el primer Trescents. Aquest seria solament un exemple del que sovinteja en altres punts del catàleg. Es tracta d'una opció per la *varietas* que condiciona també de vegades els criteris d'exposició que, tanmateix, poden ser més justificables per raons d'espai i altres, que no pas la determinació del discurs heterogeni del llibre que haurà de deixar record manipulable d'aquella.

Atès que l'espai de què disposem és limitat no entrarem en noves qüestions que pot plantejar, sens dubte, la mostra i, particularment, les obres que la conformen. Cal advertir que hi ha un total de 147 ns. de catàleg als que val la pena dedicar una mirada atenta. No manca en aquest elenc un important apartat dedicat a l'orfebreria i les obres *inèdites* que ja hem advertit atrauen amb força particular les nostres mirades. Esperem que aquesta mena de treballs endegats al Museu d'Art de Catalunya i recolzats pel Museu gironí trobi una adequada continuïtat i amplii les seves ambicions, ja força lloables, tant pel que fa a les obres exposades com en allò que pertocaria a l'estudi de les mateixes a reflectir en nous i millors catàlegs.

R. Alcoy i P. Beseran.

NOTÍCIES

El passat dia 16 de juliol va tenir lloc l'acabament de les obres de restauració i condicionament de l'església de Sant Vicenç de Rus (Castellar de N'Hug). L'església construïda a mitjan segle X, fou remodelada al segle XII i va sofrir posteriors modificacions. Durant les obres es van descobrir pintures murals romàniques al Museu de Solsona han estat reproduïdes pel pintor Ramon Millet, consoci nostre. La restauració ha intentat restituir, amb una intenció didàctica, les característiques i l'ambient que hem de sopsar tenia l'església en el segle XIV, moment de la decoració pictòrica gòtica. Hem de felicitar al Sr. Antoni González pel seu encert en donar una funcionalitat tan escaient a Sant Vicenç del Rus.

Les restes del monestir benet de Santa Maria de Cervià (Cervià de Ter. Gironès) fundat l'any 1053 i del que es conserva la seva església romànica (s. XI) i algunes altres dependències, entre aquestes el claustre gòtic, reformat i ampliat en el segle XVII, després d'una llarga i complexa obra de restauració i adequació, s'han convertit en el centre cívic d'aquesta població nascuda al redós del monestir. Esperem que aquesta nova funcionalitat del cenobi sigui per a bé i gaudi de la població de Cervià de Ter i que aquesta valoració d'una obra tan notable ens permeti la seva visita sensa cap mena de problema.